

ACTE 14: ISAKI LACUESTA & ISA CAMPO.

Llocs que no existeixen (Goggle Earth 1.0)

TOP MEDIA DISTORTION
反对歪曲报道

NIVELL ZERO: 01.10.-28.11.2009

*LLOCS QUE NO EXISTEIXEN
(GOGGLE EARTH 1.0)*

Goggle (*gógl*). v. tr. y v. intr. Remoure els ulls //
s. Acció de remoure els ulls.

{Complement i, en algunes ocasions, antònim de Google Earth}

*Una videoinstal·lació d'Isa Campo
i Isaki Lacuesta*

Queequeg era natural de Rokovoko, una illa llunyana del sud-oest que no figura en cap mapa. Li passa el mateix que a la majoria dels llocs que existeixen de veritat.

HERMAN MELVILLE (*Moby Dick*)

* * * * *

SINOPSI

* * * * *

El projecte *Llocs que no existeixen* (*Google Earth 1.0*) consisteix en una sèrie de retrats i filmacions d'espais que no apareixen en el Google Earth, als quals hem anat per tal de documentar el seu veritable aspecte (mitjançant vídeos i fotografies), i contraposar-ho en una instal·lació a la falsa visió que podem obtenir des de l'ordinador. Terrenys militars, camps d'entrenament, edificis governamentals, parcs naturals on els especuladors hi construeixen blocs d'edificis il·legals, platges nudistes... a Espanya, Colòmbia, Equador, Rússia, Austràlia... El catàleg de paisatges que Google Earth ens escamoteja per diversos motius és interminable i, amb freqüència, molt sorprenent. Aquest projecte confronta la mirada hiperrealista i suposadament objectiva de Google Earth amb un punt de vista realista (i, malgrat això, subjectiu) de les nostres imatges arran de terra d'aquests llocs que, malgrat tot, existeixen.

* * * * *

PAISATGES EN BLANC

* * * * *

De petit tenia passió pels mapes. Hauria mirat durant hores senceres mapes d'Amèrica del Sud, d'Àfrica, d'Austràlia, i m'hauria perdut en totes les glòries de l'exploració. En aquell temps, a la terra hi havia molt espai en blanc, i quan en un mapa en veia algun que semblava especialment atractiu hi hauria posat el dit damunt: "quan sigui gran, hi aniré".

JOSEPH CONRAD (*El cor de les tenebres*)

Quan Joseph Conrad va escriure aquestes línies, al 1899, cada cop quedaven menys espais en blanc al món, paisatges que l'home encara no havia arribat a explorar, profanar i topografiar.

Avui en dia, més d'un segle després de la seva escriptura, la divulgació d'enginyers tecnològics com ara els satèl·lits i les pàgines web tan populars com Google Earth, intenten fer-nos creure que tenim tot el planeta al nostre abast: segons aquesta visió, ja no quedaria cap espai en blanc i, per tant, continuar

aprofundint en l'exploració terràquia no tindria cap sentit perquè ja hauríem assolit un coneixement absolut.

No obstant això, una mirada lleugerament més atenta als mapes interactius de Google Earth permeten constatar de forma immediata que aquesta pretesa omnisciència oferta a l'espectador és una fal·làcia.

Allò més significatiu d'aquesta impostura és que, a diferència dels mapes del passat, a Google Earth hi trobem espais en blanc. Aparentment, la visió és exhaustiva, i el mapa se'ns emplena de marrons, blaus, verds i ocres de totes les tonalitats. El que ens adverteix la pàgina de Google Earth és que molts d'aquests espais han estat recreats de manera virtual, tot completant digitalment zones ignotes o, més freqüentment, amagant deliberadament informació de zones prohibides a la vista dels espectadors.

Els orígens del projecte: l'especulació invisible

Vam començar a pensar en aquest projecte quan vam descobrir que un dels llocs on vam rodar *La llegenda del temps*, la platja de la Caseria a l'illa de San Fernando, un parc natural protegit, apareixia a Google Earth de manera tergiversada.

Gran part de l'entorn d'aquesta platja s'havia salvat de l'especulació perquè el terreny pertanyia a l'exèrcit: l'indiant amb el camp de maniobres i zona de residència de la marina, quedava un *nobody's land* que les famílies sense recursos anaven ocupant. Ara fa uns anys, el Ministeri de Defensa va traspasar part d'aquests terrenys protegits a l'Ajuntament de San Fernando, que els va vendre immediatament a una promotora per a la construcció d'un port esportiu i sis blocs de vint plantes a pocs metres de la platja. Sorteiant "legalment" la llei de costes, el projecte va tirar endavant i, actualment, ja s'aixequen tres grans blocs d'edificis a la zona. Al costat dels pisos encara podem apreciar-hi un gran rètol que els promotors no s'han ni tan sols dignat a treure: "Per ordenança municipal, queda terminantment prohibida la construcció en aquesta zona protegida".

No obstant això, ens resulta impossible seguir el progrés de les obres mitjançant el Google Earth. En el seu lloc, tan sols podem veure-hi un fals camp ras, sempre idèntic, d'un color marró clar i homogeni: la imatge fixa del lloc tal i com va ser en algun moment fa ara ja bastants anys.

* * * * *

GESTOS D'UNA DESAPARICIÓ

* * * * *

A Internet existeixen nombroses pàgines que ofereixen visions del món via satèl·lit. Vam decidir abordar aquesta feina a partir de la que era la més popular, Google Earth, en la seva versió gratuïta (amb menys potència i actualitzada amb menys freqüència que la “professional”).

Pensar que la “desaparició” de tants llocs es deu a una sort de conspiració maquiavèl·lica i sistematitzada seria massa senzill i, per tant, equivocat. Cada absència té la seva pròpia raó de ser; en alguns casos, el retard o la falta d'actualització de les imatges (la renovació de la qual depèn, en gran part, de motius econòmics. Evidentment, Nova York no s'actualitza al mateix ritme que ho fan les ciutats del Perú; sense anar més lluny, Pisco, arrasada per un terratrèmol el 2007, va continuar mostrant el seu millor aspecte a Google Maps, com una mena de Pompeia virtual); en altres casos, per raons de seguretat (com succeeix amb les bases militars de gairebé tot el món, d'acord amb les lleis internacionals o amb els camps de refugiats); en altres circumstàncies, motivats per tèrbols acords econòmics (segons va denunciar un periodista en el cas de Fuerteventura, on les noves construccions hoteleres a primera línia de mar van ser esborrades com a conseqüència d'“un tracte de bones intencions”); o per raons de protecció d'imatge (el 2006 va tenir ressò el cas d'una dona holandesa, retratada des del satèl·lit mentre prenia el sol en *topless*: les coordenades del seu terrat van ser visitades per milions d'usuaris voyeur, malgrat que la resolució de cada pit era de pocs píxels; des de llavors, les platges acostumen a aparèixer escrupolosament solitàries).

A cadascun d'aquests llocs ens hi hem apropat des de diferents perspectives. A Fuerteventura, San Fernando o Cuyabeno, teníem un cert coneixement previ del que podíem trobar-nos a la zona.

En altres episodis, com en el rus, vam treballar al revés: vam rastrejar el Google Earth fins a trobar imatges que ens van semblar bastant sospitoses com per pensar que havien sigut manipulades, i després vam viatjar fins allí, sense tenir la més remota idea del que ens hi trobaríem i l'aspecte del qual, vist des de l'aire, ens feia pensar en les enigmàtiques formes geomètriques impreses pels extraterrestres a la pel·lícula *Senyals*.

Viatjant pels petits pobles de la perifèria de Sant Petersburg no vam poder evitar recordar la vella tradició soviètica de manipular les fotografies i les pel·lícules amb el fi d'esborrar els rastres dels adversaris polítics. Una pràctica que ni tan sols Eisenstein va deixar de cultivar. A Rússia, vam filmar

les càmeres dels antics satèl·lits militars (utilitzades per localitzar i atacar els enemics txetxens), però també vam tenir ocasió de coincidir amb una jove actriu nord-americana que somiava en conèixer Gary Kasparov i treballar en els enormes estudis russos: una americana a Moscó.

En aquest sentit, en cada viatge ens hem deixat endur per l'atzar, i hem preferit no limitar-nos a filmar les “zones inexistents”, sinó també la seva perifèria: un entorn al qual sovint ens portaven trobades casuals, amics de nous amics, tot determinat per associacions d'idees més o menys capritxoses o pel simple plaer de seguir caminant i filmant.

A Colòmbia, país que al Google Earth és poca cosa més que una taca borrosa, com si algú s'hagués pres al peu de la lletra la seva condició de país emmascarat per naturalesa, ens vam aturar a Cali. Allí proposàrem als estudiants de cine de la Universitat la realització d'una peça col·lectiva, a partir de les imatges que cadascun d'ells considerés més necessària rescatar de la invisibilitat.

En la frontera entre Colòmbia i Equador, on els satèl·lits rastregen la presència de les FARC i dels narcotraficants, vam recordar les declaracions a El País d'un cap del servei d'intel·ligència nord-americana, en les quals afirmava que en l'actualitat ja disposaven de mitjans més que suficients per fotografiar des del cel a Bin Laden, estigués on estigués. L'únic problema era que, sense l'ajuda d'algun espia infiltrat a l'antiga usança, ningú no podia distingir el turbant de Bin Laden del de qualsevol altra persona.

Al cap i a la fi, sovint el més perillós no són els manipuladors, sinó la nostra pròpia capacitat d'autosuggerió, l'enorme necessitat de creure en tot allò que hem vist amb els nostres propis ulls, encara que sigui a través d'una pantalla.

Ara ja tenim els mitjans tecnològics per realitzar el principi formulat per Berkeley segons el qual l'essència dels objectes consisteix en què són percebuts per nosaltres. (...) La idea que un mort no filmat és encara un mort, o que un coet Tomahawk és tan sols un senyal de radar en una pantalla de control, no és ja una prova en l'era visual (i, per tant, ja no produeix cap impacte). De manera encertada, es parla de “cobertura mediàtica”. De fet, el visual cobreix. (...) Una visibilitat no es refuta amb arguments, sinó que es reemplaça per una altra. (...) Som la primera civilització que pot creure's autoritzada pels seus aparells a *donar crèdit als seus ulls*. La primera en haver establert un tret d'igualtat entre visibilitat, realitat i veracitat. Totes les altres, i la nostra fins ahir, estimaven que la imatge impedeix veure. Ara, la imatge val com a prova. (...) Allò que no és visualitzable no existeix.

RÉGIS DEBRAY

(*Vida i mort de la imatge. Història de la mirada a Occident*)

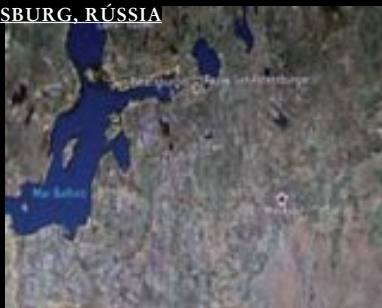
PLATJA DE LA CASERÍA, CÀDIS

FUERTEVENTURA, CANÀRIES

SANT PETERSBURG, RÚSSIA

COLÒMBIA

El tàndem Isa Campo-Isaki Lacuesta, respectivament guionista y director, ha realitzat la pel·lícula *Los condenados* (2009), estrenada en la secció oficial del pasat Festival de Cine de San Sebastián. També són coautors del documental *Ava* (2009), de pròxima aparició, y de la pel·lícula *Los pasos dobles*, un llargmetratge que començarà a rodarse en Mali a finals de este any juntament amb el pintor Miquel Barceló.

En l'àmbit artístic, han realitzat conjuntament les instal·lacions *Luz Azul* i *Los cuerpos translúcidos* (Artium, Vitoria, 2008, en el marc de l'exposició *Miradas al límite*) i peces com el film-collage *Una película de misterio* (Metrònom, Barcelona, 2003).

Isa Campo (Oviedo, 1975) és enginyera industrial i licenciada en filosofia. Actualment prepara su tesis doctoral *Retratos del tiempo* en la especialitat de estètica.

Trabaja en diverses facetes del àmbit cinematogràfic, com guionista (*El extranjero* de Lupe Pérez García i *La próxima piel*, entre altres), productora (*Traços/Traces*, *Mars on Earth*), documentalista (*Cravan vs. Cravan*) o assessora de direcció (*La leyenda del tiempo*).

Ha publicat articles sobre cine i fotografia en el suplement cultural de La Vanguardia, la revista Quimera i el llibre col·lectiu *Elegías íntimas (el cine visto por los cineastas)*.

Isaki Lacuesta (Girona, 1975) és director de los llargmetratges *Cravan vs. Cravan* (2002) i *La leyenda del tiempo* (2006), guardonats en diversos festivals internacionals. Ha realitzat numerosos cortometratges, entre los que destaquen: *Ressonàncies magnètiques* (2003), *Teoria dels cossos* (2004), *Mars on Earth* (2007), *Las variaciones Marker* (2007), *Dos cuentos que caben en la palma de una mano* (2007) i *In Between Days* (2009), codirigit amb Naomi Kawase i estrenat en el pasat festival de Locarno. Entre sus peces para exposicions, destaquen *Microscopies* (Metrònom, Barcelona, 2003, comisariada per Joan Fontcuberta) i *Traços/Traces* (CCCB, 2007), una videoinstal·lació en la qual el realitzador dialoga amb artistes de otras disciplines, com los pintors Frederic Amat, Miquel Barceló, Perejaume i Antoni Tàpies o el coreògraf Cesc Gelabert.

Compagina el cine amb la docència (en la Universidad Pompeu Fabra, el CECC y el màster en documental de la UAB, entre otros) y con la colaboración en diversos medios escritos con artículos sobre cine, música y literatura, a menudo con diferentes pseudónimos.

Isa Campo and Isaki Lacuesta, screenwriter and director, respectively, made the film *Los condenados* (2009), premiered in the official section at last edition of San Sebastián Film Festival. They are also co-authors of the soon-to-be-released documentary *Ava* (2009) and the feature film *Los pasos dobles*, to be shot in Mali at the end of this year together with the painter Miquel Barceló.

In the art sphere, they jointly created the installations *Luz Azul* and *Los cuerpos translúcidos* (Artium, Vitoria, 2008, as part of the exhibition *Miradas al límite*) and pieces such as the film collage *Una película de misterio* (Metrònom, Barcelona, 2003).

Isa Campo (Oviedo, 1975) is an industrial engineer with a degree in philosophy. She is currently writing her PhD thesis *Retratos del tiempo* (*Portraits of Time*), specialising in aesthetics.

She works in different areas of the world of filmmaking, as screenwriter (*El extranjero* by Lupe Pérez García and *La próxima piel*, amongst others), producer (*Traços/Traces*, *Mars on Earth*), documentary-maker (*Cravan vs. Cravan*) or assistant director (*La leyenda del tiempo*).

She has written several articles on film and photography for *La Vanguardia's* culture supplement and for *Quimera* magazine and contributed an essay for the collection *Elegías íntimas (el cine visto por los cineastas)*.

Isaki Lacuesta (Girona, 1975) directed the feature films *Cravan vs. Cravan* (2002) and *La leyenda del tiempo* (2006), which won awards at several international festivals. He has also made a number of short films, including *Ressonàncies magnètiques* (2003), *Teoria dels cossos* (2004), *Mars on Earth* (2007), *Las variaciones Marker* (2007), *Dos cuentos que caben en la palma de una mano* (2007) and *In Between Days* (2009), co-directed together with Naomi Kawase and premiered at the last Locarno film festival. His exhibition pieces include *Microscopies* (Metrònom, Barcelona, 2003, curated by Joan Fontcuberta) and *Traços/Traces* (CCCB, 2007), a video installation in which the filmmaker converses with artists from other disciplines, including painters Frederic Amat, Miquel Barceló, Perejaume and Antoni Tàpies, and choreographer Cesc Gelabert.

He combines his film work with teaching (at the Universitat Pompeu Fabra, the CECC and for the Master's Degree in Documentary at the UAB, amongst others) and writes articles on film, music and literature for several publications, often under different pseudonyms.

El tàndem Isa Campo-Isaki Lacuesta, respectivament guionista i director, ha realitzat la pel·lícula *Los condenados* (2009), estrenada en la secció oficial de la darrera edició del Festival de Cinema de Sant Sebastià. També són coautors del documental *Ava* (2009), de propera aparició, i de la pel·lícula *Los pasos dobles*, un llargmetratge que es començarà a rodar a Mali a finals d'aquest any al costat del pintor Miquel Barceló.

En l'àmbit artístic, han realitzat conjuntament les instal·lacions *Luz Azul* i *Los cuerpos translúcidos* (Artium, Vitoria, 2008, en el marc de l'exposició *Miradas al límite*) i peces com el film-collage *Una película de misterio* (Metrònom, Barcelona, 2003).

Isa Campo (Oviedo, 1975) és enginyera industrial i licenciada en filosofia. Actualment prepara la seva tesi doctoral *Retratos del tiempo* en l'especialitat d'estètica.

Treballa en diverses facetes de l'àmbit cinematogràfic, com a guionista (*El extranjero* de Lupe Pérez García i *La próxima piel*, entre d'altres), productora (*Traços/Traces*, *Mars on Earth*), documentalista (*Cravan vs. Cravan*) o assessora de direcció (*La leyenda del tiempo*).

Ha publicat articles sobre cinema i fotografia al suplement cultural de La Vanguardia, a la revista Quimera i al llibre col·lectiu *Elegías íntimas (el cine visto por los cineastas)*.

Isaki Lacuesta (Girona, 1975) és director dels llargmetratges *Cravan vs. Cravan* (2002) i *La leyenda del tiempo* (2006), guardonats en diversos festivals internacionals. Ha realitzat nombrosos curtmetratges, entre els quals destaquen: *Ressonàncies magnètiques* (2003), *Teoria dels cossos* (2004), *Mars on Earth* (2007), *Las variaciones Marker* (2007), *Dos cuentos que caben en la palma de una mano* (2007) i *In Between Days* (2009), codirigit amb Naomi Kawase i estrenat en el pasat festival de Locarno. Entre les seves peces per a exposicions, destaquen *Microscopies* (Metrònom, Barcelona, 2003, comisariada per Joan Fontcuberta) i *Traços/Traces* (CCCB, 2007), una videoinstal·lació en la qual el realitzador dialoga amb artistes d'altres disciplines, com ara els pintors Frederic Amat, Miquel Barceló, Perejaume i Antoni Tàpies o el coreògraf Cesc Gelabert.

Compagina el cinema amb la docència (a la Universidad Pompeu Fabra, el CECC i el màster en documental de la UAB, entre d'altres) i amb la col·laboració en diversos mitjans escrits amb articles sobre cinema, música i literatura, sovint amb diferents pseudònims.

LUGARES QUE NO EXISTEN (GOGGLE EARTH 1.0)

* * * * *

Goggle (*gól*). v. tr. y v. intr. Remover los ojos // s. Acción de remover los ojos.

// pl. Anteojos, anteojeras.
(Complemento, y en ocasiones antónimo, de Google Earth)

* * * * *

*Una videoinstalación de
Isa Campo e Isaki Lacuesta*

Quequeg era natural de Rokovoko, una isla lejana del suroeste. No figura en mapa alguno. Le ocurre lo que a la mayoría de los lugares que existen de verdad.

HERMAN MELVILLE
(*Moby Dick*)

* * * * *

SINOPSIS

* * * * *

El proyecto *Lugares que no existen* (*Goggle Earth 1.0*) consiste en una serie de retratos y filmaciones de espacios que no aparecen en Google Earth, a los que hemos viajado a fin de documentar su aspecto verdadero (mediante videos y fotografías), y contraponerlos en una instalación a la falsa visión que podemos obtener desde el ordenador. Terrenos militares, campos de entrenamiento, edificios gubernamentales, parques naturales donde los especuladores construyen bloques de edificios ilegales, playas nudistas... en España, Colombia, Ecuador, Rusia, Australia... El catálogo de paisajes que Google Earth nos escamotea por diferentes razones es interminable, y con frecuencia, muy sorprendente. Este proyecto confronta la mirada hiperrealista y supuestamente objetiva de Google Earth, con el punto de vista realista (y sin embargo subjetivo) de nuestras imágenes a ras de suelo de estos lugares que pese a todo existen.

* * * * *

PAISAJES EN BLANCO

* * * * *

De muchacho tenía yo pasión por los mapas. Hubiera mirado durante horas enteras mapas de América del sur, de África, de Australia, y me hubiera perdido en todas las glorias de la exploración. En aquel tiempo, había en la tierra mucho espacio en blanco, y cuando yo veía en un mapa uno que parecía especialmente atractivo, hubiera puesto mi dedo sobre él: “cuando crezca iré allá”.

JOSEPH CONRAD
(*El corazón de las tinieblas*)

Cuando Joseph Conrad escribió estas líneas, en 1899, cada vez quedaban menos espacios en blanco en el mundo, paisajes que el hombre todavía no había llegado a explorar, profanar o topografiar.

Hoy en día, más de un siglo después de su escritura, la divulgación de ingenios tecnológicos como los satélites y de páginas web tan populares como Google Earth intentan hacernos creer que tenemos todo el planeta a nuestro alcance: según esta visión, ya no quedaría ningún espacio en blanco, y por tanto, continuar profundizando en la exploración terráquea no tendría ningún sentido, porque ya habríamos alcanzado un conocimiento absoluto.

Sin embargo, una mirada ligeramente más atenta a los mapas interactivos de Google Earth permite constatar de inmediato que esta pretendida omnisciencia ofrecida al espectador es una falacia.

Lo más significativo de esta postura es que, a diferencia de los mapas decimonónicos, en Google Earth no encontramos espacios en blanco. Aparentemente, la visión es exhaustiva, y el mapa se nos llena de marrones, azules, verdes y ocres de todas las tonalidades. Lo que no advierte la página de Google Earth es que muchos de estos espacios han sido recreados de forma virtual,

completando digitalmente zonas ignotas, o más frecuentemente, ocultando deliberadamente información de zonas prohibidas a la mirada de los espectadores.

Los orígenes del proyecto:
la especulación invisible

Empezamos a pensar en este proyecto al descubrir que uno de lugares donde rodamos *La leyenda del tiempo*, la playa de la Casería en la isla de San Fernando, un parque natural protegido, aparecía en Google Earth de forma tergiversada.

Gran parte del entorno de la playa de la Casería se había salvado de la especulación porque el terreno pertenecía al ejército: lindando con el campo de maniobras y zona de residencia de la marina, quedaba un *nobody's land* que las familias sin recursos fueron ocupando. Hace pocos años, el Ministerio de Defensa traspasó parte de estos terrenos protegidos al Ayuntamiento de San Fernando, que los vendió inmediatamente a una promotora para la construcción de un puerto deportivo y seis bloques de veinte plantas de altura a pocos metros de la playa. Sorteando “legalmente” la ley de costas, el proyecto salió adelante y en la actualidad, ya se alzan tres grandes bloques de edificios en la zona. Al lado de los pisos todavía podemos apreciar un gran traspel que los promotores ni siquiera se han molestado en quitar: “Por ordenanza municipal, queda terminantemente prohibida la construcción en esta zona protegida”.

Sin embargo, nos resultó imposible seguir el progreso de las obras mediante Google Earth. En su lugar, sólo podíamos ver un falso descampado, siempre idéntico, de un color marrón claro y homogéneo: la imagen fijada del lugar tal y como fue en algún momento, hace ya bastantes años.

* * * * *

GESTOS DE UNA DESAPARICIÓN

* * * * *

En Internet existen numerosas páginas que ofrecen visiones del mundo vía satélite. Decidimos abordar este trabajo a partir de la más popular de todas ellas, Google Earth, en su versión gratuita (de menor potencia y actualizada con menos frecuencia que la “profesional”).

Pensar que la “desaparición” de tantos lugares se debe a una suerte de conspiración maquiavélica y sistematizada sería demasiado sencillo, y por ende equivocado. Cada ausencia tiene su propia razón de ser: en algunos casos, el retraso o la falta de actualización de las imágenes (cuya renovación depende, en buena parte, de motivos económicos. Evidentemente, Nueva York no se actualiza al mismo ritmo que las ciudades de Perú: sin ir más lejos, Pisco, asolada por un terremoto en 2007, continuó mostrando su mejor aspecto en Google Maps, como una suerte de Pompeya virtual); en otros casos, por razones de seguridad (como sucede con las bases militares de casi todo el mundo, conforme con las leyes internacionales, o con los campos de refugiados); en otros, motivados por turbios acuerdos económicos (según denunció un periodista en el caso de Fuerteventura, donde las nuevas construcciones hoteleras, en primera línea de mar, fueron borradas como consecuencia de “un trato de buenas intenciones”); o por razones de protección de imagen (fue sonado en 2006 el caso de una mujer holandesa, retratada desde el satélite mientras tomaba el sol en *topless*: las coordenadas de su azotea fueron visitadas por miles de usuarios voyeur, pese a que la resolución de cada pecho era de pocos píxeles; desde entonces, las playas suelen aparecer escrupulosamente solitarias).

A cada uno de estos lugares nos hemos acercado desde diferentes perspectivas. En Fuerteventura, San

Fernando o Cuyabeno, teníamos un cierto conocimiento previo de lo que nos podíamos encontrar en la zona. En otros episodios, como en el ruso, trabajamos al revés: rastreamos Google Earth hasta encontrar imágenes que nos parecieron lo bastante sospechosas como para pensar que habían sido manipuladas, y después viajamos hacia allí, sin tener la más remota idea de lo que nos íbamos a encontrar sobre el terreno, cuyo aspecto visto desde el aire nos recordaba las enigmáticas formas geométricas impresas por los extraterrestres en la película *Señales*.

Al viajar por los pequeños pueblos de la periferia de San Petersburgo, no pudimos evitar recordar la vieja tradición soviética de manipular las fotografías y las películas con el fin de borrar los rastros de los adversarios políticos. Una práctica que ni siquiera Eisenstein dejó de cultivar. En Rusia, filmamos las cámaras de los antiguos satélites militares (utilizadas para localizar y atacar a los enemigos chechenos), pero también tuvimos ocasión de coincidir con una joven actriz norteamericana que soñaba con conocer a Gary Kasparov y trabajar en los enormes estudios rusos: una americana en Moscú.

En este sentido, en cada viaje nos hemos dejado conducir por el azar, y hemos preferido no limitarnos a filmar las “zonas inexistentes”, sino también su periferia: un entorno al que a menudo nos llevaban encuentros casuales, amigos de nuevos amigos, todo ello determinado por asociaciones de ideas más o menos caprichosas o por el simple placer de seguir caminando y filmando.

En Colombia, país que en Google Earth es poco más que una mancha borrosa, como si alguien se hubiera tomado al pie de la letra su condición de país enmascarado por naturaleza, nos detuvimos en Cali. Allí propusimos a los estudiantes de cine de la universidad la realización de una pieza

colectiva, a partir de las imágenes que cada uno de ellos considerara más necesario rescatar de la invisibilidad.

En la frontera entre Colombia y Ecuador, donde los satélites rastrean la presencia de las FARC y de los narcotraficantes, recordamos las declaraciones a El País de un jefe del servicio de inteligencia norteamericana, en las que afirmaba que en la actualidad ya disponían de medios más que suficientes para fotografiar desde el cielo a Bin Laden, estuviera donde estuviera. El único problema era que, sin la ayuda de algún espía infiltrado a la vieja usanza, nadie podía distinguir el turbante de Bin Laden del de cualquier otro.

Al fin y al cabo, a menudo lo más peligroso no son los manipuladores, sino nuestra propia capacidad de autosugestión, la enorme necesidad de creer en todo lo que hemos visto con nuestros propios ojos, aunque sea a través de una pantalla.

Ahora ya tenemos los medios tecnológicos para realizar el principio formulado por Berkeley según el cual la esencia de los objetos consiste en que son percibidos por nosotros. (...) La idea de que un muerto no filmado es todavía un muerto, o de que un cohete Tomahawk es sólo una señal de radar en una pantalla de control, no es ya una prueba en la era visual (y, por lo tanto, ya no produce ningún impacto). Se habla acertadamente de ‘cobertura mediática’. De hecho, lo visual cubre. (...) Una visibilidad no se refuta con argumentos. Se reemplaza por otra. (...) Somos la primera civilización que puede crearse autorizada por sus aparatos a *dar crédito a sus ojos*. La primera en haber establecido un rasgo de igualdad entre visibilidad, realidad y veracidad. Todas las otras, y la nuestra hasta ayer, estimaban que la imagen impide ver. Ahora, la imagen vale como prueba. (...) Lo que no es visualizable no existe.

RÉGIS DEBRAY
(*Vida y muerte de la imagen.
Historia de la mirada en
Occidente*)

PLACES THAT DO NOT EXIST
(GOGGLE EARTH 1.0)

* * * * *

Goggle (*gogl*) *v trans and intrans* To roll the eyes // *noun* Rolling of the eyes // *pl* Protective eyeglasses.
(Complement to, and occasional antonym of, Google Earth)

A video installation by Isa Campo and Isaki Lacuesta

Queequeg was a native of Rokovoko, an island far away to the West and South. It is not down on any map; true places never are.

HERMAN MELVILLE
(*Moby Dick*)

* * * * *

SYNOPSIS

* * * * *

The project *Places that do not Exist (Goggle Earth 1.0)* consists of a series of portraits and films of places which do not appear on Google Earth, which we travelled to in order to document their true appearance through videos and photographs, which in the installation were then contrasted with the false vision which we see on Google Earth. These were military grounds and training camps, government buildings, natural parks where speculators have constructed illegal apartment blocks, nudist beaches... in Spain, Colombia, Ecuador, Russia and Australia. The catalogue of landscapes which, for various reasons, Google Earth glosses over is endless and often very surprising. The project therefore confronts this unrealistic and yet supposedly objective view of Google Earth from a realistic (yet nevertheless subjective) point of view of the ground-level images we have of these places which, in spite of everything, do exist.

* * * * *

BLANK LANDSCAPES

* * * * *

Now when I was a little chap I had a passion for maps. I would look for hours at South America or Africa or Australia, and lose myself in all the glories of exploration. At that time there were many blank spaces on the Earth, and when I saw one that looked particularly inviting on a map (but they all look that) I would put my finger on it and say, 'When I grow up I will go there.'

JOSEPH CONRAD
(*The Heart of Darkness*)

When Joseph Conrad wrote these words in 1899 these blank spaces of the world, spaces where man had still not arrived, explored, desecrated or mapped out were becoming fewer and fewer.

Today, more than a century after these lines were written, the popularisation of technological devices such as satellites and popular webpages like Google Earth would have us believe that the whole planet is within our reach: according to this belief there would be no blank spaces left and therefore to continue studying the Earth in depth would be pointless, as we would already have gained absolute knowledge of the entire globe.

However, a slightly more diligent observation of the interactive maps on Google Earth allows us to quickly ascertain that this supposedly omniscient knowledge offered to us is, in fact, a fallacy.

The most significant thing about this deceit is that, in contrast to the maps of the 19th century, Google Earth does not show any blank spaces. Seemingly, their view is exhaustive and the map is full of browns, blues, greens and ochres of every shade. What the Google Earth webpage does not tell us is that many of these places have been recreated virtually, digitally filling in the unknown zones or, more frequently,

deliberately hiding information about these prohibited zones from the gaze of the spectator.

The Origins of the Project:
Unseen Speculation

We began to think about this project when we discovered that one of the places where we were filming *La leyenda del tiempo* – Casería beach on the Isla de San Fernando (a protected natural park) – appeared on Google Earth to be distorted.

A large part of the area surrounding Casería beach had been saved from speculation because the ground belonged to the army: bordering on the training ground and residency for the navy, it became a no-man's-land where families without means set up homes. A few years ago the Ministry of Defence leased some of this protected area to the San Fernando Council, who then immediately sold it to a land developer for the construction of a leisure harbour and six twenty-storey blocks of flats just metres from the beach. Legally sidestepping coastal laws, the project went ahead and at present three of the six buildings have already been built. Next to the blocks of flats one can still see a large notice board which the developer has not even bothered to take down, which states: "By order of the council the construction of any buildings in this protected area is strictly forbidden."

However, it was impossible for us to follow the progress of the works via Google Earth. In its place, we could only see the fake image of an area of waste ground, always identical and of a consistent light brown colour: the fixed image of the place exactly as it was at some time, quite a few years ago now.

* * * * *

SIGNS OF A
DISAPPEARANCE

* * * * *

On the internet there are numerous websites that offer us visions of the world via satellite. We decided to approach this work from the most popular of all of them, Google Earth, in its free version (less powerful and updated less frequently than the 'professional' version).

To think that the 'disappearance' of so many places is due to a sort of Machiavellian and systematic conspiracy would be too simplistic, and therefore wrong. Each absence has its own reason for existing. In some cases, it is the delay or lack of updating the image, whose renewal depends to a large extent on economic criteria. Evidently, New York is not updated at the same rate as cities in Peru. For example, Pisco, devastated by an earthquake in 2007, is still looking in perfect shape on Google Maps, like a sort of virtual Pompeii. In other cases, it is for security reasons, such as happens with military bases almost the world over, in accordance with international law, or with refugee camps; in others, it is motivated by murky economic deals (as in the case of Fuerteventura, where a journalist condemned the fact that images of the new hotel constructions on the sea front were erased as a consequence of a "deal of good intentions"), or for image protection reasons (in 2006 the case was heard of a Dutch woman whose image was captured from the satellite while she was sunbathing topless: the coordinates of her rooftop were visited by thousands of voyeurs, even though the resolution of each breast was only of a few pixels; since then, beaches tend to appear scrupulously vacant).

We have approached each one of these places from different perspectives. In Fuerteventura, San Fernando and Cuyabeno, we had a certain pre-existing knowledge of what we would

find in the area. In other cases, such as the Russian one, we worked back-to-front: we scanned Google Earth until we found images that seemed to be sufficiently suspicious to make us think that they had been manipulated, and afterwards we travelled there, without having the remotest idea of what we were going to find on the ground, whose appearance seen from the air reminded us of the enigmatic geometric forms imprinted on the fields by the extraterrestrials in the film *Signs*.

Upon travelling to small villages on the outskirts of Saint Petersburg, we could not help remembering the old Soviet tradition of manipulating photographs and films with the intention of erasing the faces of political adversaries, a practice which not even Eisenstein gave up developing. In Russia, we filmed the cameras of the old military satellites (used to locate and attack Chechen rebels), but we also happened to meet a young North American actress who dreamed of meeting Gary Kasparov and working in the enormous Russian studios: an American in Moscow.

In this sense, on each trip we let ourselves be led by chance, and we preferred not to limit ourselves to filming 'non-existent zones', but also their periphery: an environment which often brought us to have chance encounters, make new friends, all of this determined by rather whimsical associations of ideas or by the simple pleasure of keeping walking and filming.

In Colombia, a country that on Google Earth is little more than a blurry mark, as if someone had taken literally the notion that the country's condition is undisclosed by nature, we made a stop in Cali. There we suggested making a collective piece with university film students, based on the images that each of them considered most necessary to rescue from invisibility.

On the border between Colombia and Ecuador, where the satellites scan for the presence of the FARC and drug traffickers, we remembered the declarations made to *El País* by a chief of the North American intelligence service, in which he stated that nowadays they already had more than sufficient means to photograph Bin Laden from the sky, wherever he may be. The only problem was, that without the help of some old-fashioned undercover spy who had infiltrated the area, nobody could distinguish Bin Laden's turban from that of anyone else.

In the end, often the most dangerous thing is not the manipulators, but rather our own capacity for autosuggestion, the huge need to believe everything that we have seen with our own eyes, even if it is across a screen.

Now we already have the technological means to realise the principle formulated by Berkeley according to which the essence of objects consists of the fact that they are perceived by us. (...) The idea that a death which is not filmed is still a death or that a Tomahawk missile is only a radar signal on a control screen is not yet proof in the visual age (and as such, does not produce any impact). 'Media coverage' is rightly talked about. In fact, the visual covers it. (...) Something's visibility cannot be refuted by arguments. One image is exchanged for another. (...) We are the first civilisation which believes it is authorised by its apparatus to *give credit to one's eyes*. The first one to have established some trace of equality between visibility, reality and truth. All the others, and ours until yesterday, loved the fact that the image hindered you from seeing. Now, the image is valued as proof. (...) What is not visible does not exist.

RÉGIS DEBRAY

(*Vie et mort de l'image, une histoire du regard en Occident*)

Fundació Suñol

EXPOSICIÓ: 01.10. — 28.11.2009

Concepte: *Isaki Lacuesta i Isa Campo*

Coordinació: *Sergi Aguilar, Margarita Ruiz i Combalia, Xavier de Luca*

Cap d'operacions: *Jaume Brunet i Papiol*

Assistent de gestió: *Carla Tarruella i Plandolit*

Assistència tècnica: *Daniel Parejas*

Agraïments:

(veure agraïments Isaki i Isa)

PUBLICACIÓ

Textos i fotografies: *Isaki Lacuesta i Isa Campo*

Disseny Gràfic: *bang! bang!*

Traducció dels textos: *la correccional (serveis textuels)*

Obres: © *Isaki Lacuesta i Isa Campo, 2009.*

Impressió: IGOL

DL: B

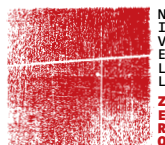
© Fundació Suñol. Queda prohibida la reproducció total o parcial d'aquesta publicació sense l'autorització de l'editor.

PATRONAT

President: *Josep Suñol*

Vicepresident: *Bruno Figueras*

Patrons: *Mercedes Costa Rodríguez-Bauzà
Rodrigo Navia-Osorio Vijande, Silvia Noguera Figuerol*

Rosselló 240 / 08008 Barcelona
T 93 496 10 32 / F 93 487 20 19
www.fundaciosunol.org
info@fundaciosunol.org
DILLUNS - DISSABTE 16H - 20H

COORGANITZAT AMB:

CAN XALANT

AMB EL SUPORT DE:

Ajuntament de Barcelona
Barcelona Cultura

AMB LA COL·LABORACIÓ DE:

VINYA ELS VILARS

